

Nr 110.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen rörande tillämpning i vissa fall av bestämmelserna i lagen den 30 juni 1934 (nr 444) om ändring i vissa delar av lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinhavares rätt till pension; given Stockholms slott den 12 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Genom lag den 30 juni 1934 (nr 444) om ändring i vissa delar av lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinhavares rätt till pension genomfördes vissa ändringar i sistnämnda lag i syfte att bringa denna

i närmare överensstämmelse med bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442).

Omförmälda ändringar i 1907 års civila pensionslag avsågo — fränsett vissa bestämmelser rörande lagens tillämplighetsområde — i huvudsak följande. Den normala pensionsåldern för manliga tjänst innehavare sänktes från 67 till 65 år, varjämte för innehavare av domarämbete den åldersgräns, vid vilken avgångsskyldighet inträder, sänktes från 70 till 67 år. Den tidsperiod, varunder tjänst innehavare må vara sjukledig innan skyldighet att avgå på grund av sjukdom inträder, bestämdes till 3 i stället för 5 år. Den tidigare möjligheten för vederbörande myndighet att låta annan tjänst innehavare än domare kvarstå i tjänst längst till fyllda 70 år inskränktes, så att tjänst innehavare numera icke i något fall får kvarstå längre tid än två år efter uppnådd pensionsålder. Reglerna om minskning av pension vid förening av flera dylika förmåner eller vid förening av lön och pension ändrades därhän, att det avkortningsfria maximibeloppet av de sammanlagda förmånerna höjdes från 3,000 till 5,000 kronor, varjämte från reduktionsreglernas tillämpning undantogs pension, som utgår enligt gällande bestämmelser angående pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal. Slutligen meddelades föreskrift i fråga om tillgodoräknande i pensionshänseende av tjänstetid utom statens tjänst.

Lagen den 30 juni 1934 trädde i kraft den 1 juli 1935, men enligt en övergångsbestämmelse till lagen skulle för den, vilken vid denna tidpunkt innehade tjänst, som i lagen avses, och vilken ej på grund av särskilda stadganden var skyldig att underkasta sig ändrade bestämmelser i fråga om pension, äldre föreskrifter lända till efterrättelse, där ej tjänst innehavaren inom tre månader efter lagens ikraftträdande eller alltså före den 1 oktober 1935 anmälde, att lagens bestämmelser finge äga tillämpning å honom.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av frågan om nämnda ändringar i civila pensionslagen (prop. nr 223 till 1934 års riksdag) anförde jag såsom föredragande departementschef rörande nyss åsyftade övergångsbestämmelse, bland annat, att de tjänstemän vid oregerade verk, vilka vore underkastade civila pensionslagen, i allmänhet icke vore skyldiga underkasta sig ändrade bestämmelser i fråga om pension. För sådan tjänsteman, vilken vid den föreslagna lagens ikraftträdande innehade i lagen avsedd tjänst och som ej på grund av särskilda stadganden vore skyldig att underkasta sig ändrade pensionsbestämmelser, syntes därför de nya bestämmelserna icke kunna sättas i kraft, så vitt anginge tjänst innehavares rätt att komma i åtnjutande av hel pension samt skyldighet att från tjänsten avgå. Fall kunde emellertid tänkas, då befattningshavare för att kunna avgå ur tjänst tidigare än enligt dittills gällande bestämmelser eller för att bliva delaktig av de förmåner i fråga om tillgodoräknande av tjänstetid utom statens tjänst m. m., som de nya föreskrifterna kunde medföra, ville underkasta sig dessa föreskrifter. Med hänsyn därtill hade i övergångsstadgandet möjlighet beretts tjänstin-

nehavare att genom särskild anmälan komma under de nya bestämmelsernas tillämpning.

Till Kungl. Maj:t hava nu vissa befattningshavare, vilka den 1 juli 1935 innehade i 1907 års civila pensionslag avsedd tjänst och vilka alltså beröras av det i lagen den 30 juni 1934 (nr 444) intagna övergångsstadgandet, anhållit, att bestämmelserna i sistnämnda lag måtte få äga tillämpning å dem, utan hinder av att de icke verkställt i övergångsstadgandet omförmäld anmälan.

De åsyftade befattningshavarna hava på grund av bristande kännedom om innebörden av de år 1934 beslutade ändringarna i 1907 års civila pensionslag eller till följd av förbiseende uraktlåtit att inom föreskriven tid verkställa anmälan om önskan att övergå å de nya bestämmelserna, oaktat dessa, såvitt kunnat bedömas med utgångspunkt från de vid denna tid föreliggande förhållandena, måste anses hava för befattningshavarna ineburit övervägande fördelar. En tillämpning å sökandena av de nya bestämmelserna skulle medföra, att den genom dessa bestämmelser stadgade förmånligare reduktionsregeln vid förening av olika pensioner bleve för dem gällande ävensom att tillgodoräknande såsom tjänstår av tjänstgöring utom statens tjänst, i den mån sådan fråga uppkomme, kunde medgivas av Kungl. Maj:t utan att frågan, såsom tidigare varit fallet, behövde underställas riksdagens prövning. De över omförmälda ansökningar hörda myndigheterna — skolöverstyrelsen och statskontoret — hava i huvudsak tillstyrkt bifall till ansökningarna.

Även för min del anser jag skäligt, att i fall som de förevarande — där således icke omständigheter, som inträffat efter den föreskrivna tiden för anmälan verkställande, kunna antagas hava påverkat befattningshavarens ställningstagande till frågan om de nya bestämmelsernas tillämpning å honom — medgivande lämnas befattningshavaren att få dessa nya bestämmelser å sig tillämpade utan hinder av underlåtenheten att göra vederbörlig anmälan. Medgivande av dylik innebörd — varom fråga torde kunna uppkomma allenast i ett fåtal fall — synes tillika väl förenligt med den av mig förut återgivna, i propositionen nr 223 till 1934 års riksdag åberopade motiveringen för den i propositionen föreslagna anmälningsmöjligheten.

Då övergångsstadgandet till lagen den 30 juni 1934 tillkommit under riksdagens medverkan, torde den av mig nu väckta frågan om tillämpning efter särskilt medgivande av bestämmelserna i lagen böra bliva föremål för riksdagens övervägande. Det synes mig emellertid icke erforderligt att påkalla riksdagens beslut i varje särskilt ärende av nu ifrågavarande beskaffenhet, som kan uppkomma, utan förordar jag, att riksdagens bemyndigande inhämtas därtill, att Kungl. Maj:t må i fall, som av mig åsyftats, efter prövning av föreliggande omständigheter kunna medgiva tillämpning av de i lagen den 30 juni 1934 meddelade bestämmelserna. Jag förutsätter härvid, att i fall, som kunna yppa sig först någon längre tid efter nämnda lags

ikraftträdande och där anledningen till befattningshavares underlåtenhet att verkställa föreskriven anmälan icke klart låter sig bedöma, medgivande som nu avses icke skall ifrågakomma.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Kungl. Maj:t må, efter prövning i varje särskilt fall i enlighet med av mig angivna riktlinjer, förklara, att bestämmelserna i lagen den 30 juni 1934 (nr 444) om ändring i vissa delar av lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension må vinna tillämpning å tjänst innehavare, som avses i övergångsstadgandet till förstnämnda lag, utan hinder av att i övergångsstadgandet föreskriven anmälan icke blivit verkställd.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.